

Передплата

на «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

на цілий рік	20 кор.
на пів року	10 кор.
на чверть року	5 кор.
на місяць	1-70 кор.

За границею:

на цілий рік	16 рублів
на пів року	8 рублів
на місяць	1-70 рублів

або 36 франків
або 18 франків

Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очи і душу ми вирнеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска» — 3 Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
о 5¹/₂ год поноудни

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 1.
пл. Домбровського (Хорунщини). Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошеня зви-
чайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в «Наді-
славнім» 40 с. від стрічки. По-
дяки і приватні донесеня по
30 с. від стрічки.

Руска справа в польськїм освітленю.

(Замітки з нагоди брошури «Z. Milkowski (Jeż). Sprawa ruska w stosunku do sprawy polskiej». Lwów 1902).

(Дальше*).

Поставивши цілу справу руску на зо-
всім фалшивій основі, мовби то понукою
всіх національно-політичних і культурних
змагань Русинів до самостійного і окре-
мішного розвитку була лише ненависть
до Поляків, zaciskanie pięści і srozenie
się na Polaków, podstawianie we wszyst-
kiem pogi Polakom, чим нібито якась кля-
тва обтяжила Русинів, не може сеї справи
безсторонно і предметово оцінити і осві-
тити, та відповідно пояснити своїм земля-
кам. Він бачить в Русинах лише орудіє,
яке мало би бути послужним в руках По-
ляків для їх змагань і жалує ся на sta-
wianie Polakom przeszkód w pracy odbu-
dowawczej pod starym polskiem, przez
przodków ich w zaślepieniu emulacyjnem
nie zrozumianem, hasłem: «Równi z rów-
nymi, wolni z wolnymi». Однак ми вже
в попередних статях виказали, яку то рів-
ність, яку вільність має Мілковський на
думці, бо й сам признав ся, що Русини є
«narod gatunku niższego», «bracia młodszy»,
якими мають верховодити Поляки по своїй
волі і для своїх цілей.

Мілковський признає вправді Русинам
domaganie się rzeczy w istocie słusznych,
разить его лише тон, в яким рускі політи-
ки потреб для руского народу домагають
ся (C'est le ton qui fait la chanson — тон
творить пісню) і запевняє, що все і навіть
більше, як доси, досягнули би Русини до-
рогою братнього, спокійного, взаїмного
порозуміння, запевняє, що такому Цьонг-
левичови, що вийшов за польську справу
з полонаними ногами з Куфштайну, ніхто
з Поляків не поважив би ся відказати
якого небудь домаганя, але тепер забра-
кло таких Цьонг-левичів, бо jeżeli się który
od Polaków — nie odwraca i Moskiewie nie
hołduje, to chyba taki Platon Kostecky, co
się zaustryaczył.

Передовсім помиляє ся дуже Мілков-
ський, думаючи, що хіба такий Костецкий
Плятон Москвіє не hołduje, значило би
отже, що н. пр. Русини-народовці є також
чолобитниками Московщини, коли се тим-
часом зовсім неврно. Колиж розходить ся
о тон домагань, то мали ми вже численні
докази в соїмі, що й «дорогою братнього,
спокійного, взаїмного порозуміння» не мо-
гли Русини дійти до досягнення «rzeczy w
istocie swojej słusznych». Пригадаємо тут
змаганя ніцемаршалка Лаврівського і долю
его угодного внесеня, яким окрема соїм-
ом вибрана анкета займала ся, а відтак
погребано его тихонько в соїмовім архіві.
Пригадаємо і заходи пок. Стефана Качали,
що навіть вступив був свого часу до поль-
ского Кола у Відні, але не могли добити
ся там справедливости, оповістив опісля
книжку «Polityka Polaków względem Rusi».

* див. ч. 275.

на яку ніхто з польської сторони не дав
безсторонної і предметової відповіді. Поль-
ске днівникарство пятнувало і доси пятнує
его шизматиком і москвофілом, хоч він
ділами доказав, що був щирим уніятим і
горячим народовцем. Пригадаємо і о. Тита
Ковальского, якого шляхта вибирала з
більшої посілости соїмовим послом і его
змаганя не мали успіху. Пригадаємо на
останку і змаганя посла Барвіньского, яко-
го промови були все предметові і спокійні,
але не пособляли працу odbudowawczej,
лише домагали ся заспокоєня культурних
і національних потреб руского народу, а
тимчасом пок. Торосевич назвав его най-
дорожшим послом, бо кожного року
домагає ся рускої гімназії і тим подібних
речей, які нібито багато коштують Поля-
ків — і з того часу витворив ся опір
проти дальшого вдоволюваня домагань
русских послів, як свідчить справа гімна-
зії в Станиславові. Виходить отже, що
Поляки бажали-б лише Цьонг-левичів, бо
навіть Теофіля Меруновича, що цілою ду-
шею служить справі польській, наступає
Słowo polskie. Таке то гасло: równi z rów-
nymi, wolni z wolnymi.

(Дальше буде).

Ухвали „Народного зїзду“.

На онадїшнім зїзді мужів довіря національ-
но-демократичної партії ухвалено ось які резо-
люції:

«Народний зїзд приймає до відомости звіт
«Народного Комітету» з політичної діяльності
за рік 1902 і узнає політику масової самооборо-
ни і рішучої опозиції против галицько-польської
адміністрації і против піддержуючого єї цен-
трального правительства, ведену «Народним Ко-
мітетом», зглядно цілим народним сторонни-
цтвом під проводом тогож комітету в минулім
році, за узасаднену і яко такую єї одноголосно
апробує.

«Народний зїзд узнає за конечне переве-
дене організації праці і уложене відповідного
плянну та переведене его в подробицях поручає
з відповідними інструкціями, ухваленими комі-
сією «Народному Комітету».

Що-до сеї організації і агітації в сїм на-
прямі ухвалено:

1) «Народний Комітет» покликуює до орга-
нізації краю споміж членів ширшого «Народно-
го Комітету» організаторів-делегатів, причім в
склад ширшого «Народного Комітету» крім по-
слів соїмових і парламентарних, та членів ті-
сїйшого «Народного Комітету» мають входити
члени, вибрані «Народним зїздом» з мужів в
краю впливових і звсїних, а в числі відповіда-
ючим що найменше числу руских повітів.

2) Кождий організатор-делегат обовязаний
сейчас zorganizувати приділений собі повіт осо-
бисто і на місци.

3) Переведене організації має обняти всі
рускі сили повіту і дотикає всіх інтересів ру-
ского народу: політичних, економічних і куль-
турних.

4) Кождий організатор-делегат обовязаний
безуслівно що найменше два рази до року яви-
ти ся в приділенім собі повіті і скликати дові-
рочні збори всіх представителів Русинів повіту.

5) Актуальні справи кожного повіту пере-
дає організатор-делегат бюрови пораді правної,
при «Народнім Комітеті» засновати ся маючому.

6) Бюро се має складати ся головню з
правників і з одного правника практичного та
платного — вкінци

7) що се бюро має бути постійне і має
стояти на сторожи всіх інтересів руского наро-
ду в краю.

Крім повисших резолюцій перейшли ще
в справі організації і агітації й інші поменші
внесеня д-ра Т. Окуневського і д-ра Коцюби:
що-до економічно-просвітної організації; — о.
Кончевича: щоби виховувати агітаторів-селян і
щоби впливати на інтелігенцію, аби йшла з
простим народом і у всіх справах ставала в его
обороні; — д-ра Стахури, щоби впливати доро-
гою печати і всякими иншими агітаційними
способами на витворюване почутя карности і
солідарности; — о. Бачинського з Ріпчиць, що-
би при «Народнім Комітеті» завести «Народну
Канцелярію» для постійної переписки з повіто-
вими організаціями і для веденя евіденції по-
літичної роботи та щоби «Народний Комітет»
видав приступну брошуру про виборчу ордина-
цію і акцію.

Що-до «Академічного фонду» приняв збір
таку резолюцію:

I. Академічний фонд сецесійний передає
ся до розпорядимости «Народного Комітету».

II. «Народний Комітет» уповажляє ся ужи-
ти з того фонду потрібну квоту на політичні
страйкові цілі в міру потреби і стану Народ-
ного Фонду, а прочу часта академічного фон-
ду сецесійного передасть «Народний Комітет»
інституції для сталої помочи академічній, яку
має оснувати в як найкоротшим часі, по змозі
в порозуміню з академічною молодіжню.

III. Заавляє ся подяку членам Комітету се-
цесійного за старанне і совісне орудуване сим
фондом та висказує ся прилюдне признає пре-
зидиї отсего Комітету на руки д-ра Ярослава
Кулачковського яко голови тогож Комітету.

Відтак збори прийняли справозданє що-до
заряду партійним фондом і уділили абсолютно-
рию зарядови, та ухвалили кілька внесень що-до
дальшого збираня «народного», які «страйкового»
фонду. Дотично організації праці і страйків при-
нято рішенє, що «організацію страйків узнає ся
за пожадану там, де існує визиск праці рішничо-
го робітника, — що з огляду на се переведене
страйку і на слідуючий рік в деяких повітах
являє ся конечним, — що вкінци «Народний
Комітет» повинен поробити всілякі заходи (ви-
специфіковані в подрібних рішенях), щоби не
допустити до ломаня страйку».

В справі соїмової і парламентарної такти-
ки рішено одноголосно:

I. Що-до соїму: «З уваги, що галицький
соїм в теперішнім складі є для руского народу
шкідливий, і вся політика польської більшости
сего соїму є вимірена проти інтересів і національ-
ної екзистенції Русинів, а що більше пануюче
в краю сторонництво розпочало в послед-
ний час акцію для остаточного поваленя Русинів
яко народу — Народний зїзд визнає послів
сторонництва, щоби відповідно до сего захову-
вали ся в соїмі та вели проти польської більшости
соїмової і єї соїмової діяльності як най-
острійшу опозицію».

II. Що-до парламенту: «З уваги, що за се
що діє ся в краю, центральне правительство є

одвічальне, а нарід руский в Галичині, позбавлений вильно впливу на адміністрацію і тіла репрезентативні, при пануючій в краю системі мусять вести боротьбу прямо о збереженя своєї національної екзистенції, Народний зїзд беручи на увагу також поведене властей і органів безвеченьства в часі страйків, узнає за вказане і потрібне, щоби послі Народного сторонництва вели проти теперішнього правительства в радї державній як найострійшу опозицію — а з окрема, щоби голосували також проти так названих конечностей державних та піддержували всі як найострійші средства парламентарної боротьби».

III. Народному Комітетови припоручає ся, щоби відповідно до справ і хвилі видавав послам соймовим і парламентарним своєю опінію і помічена в зміслі і напрямі повисших ухвал.

Вкінці з поміж внесень учасників ухвалених зборами треба згадати такі як: припоручає ся «Народному Комітетови», щоби привильнував скликане віч по всіх повітах для зложеня справоздань зі зїзду; звиває ся всі повітозі організації і всіх членів сторонництва, аби шпирили «Свободу» і «Гайдамаки»; висказує ся рішучий протест против загарбани «Народного Дому» москвофільскою клікою, а заразом обурене з причини марнованя загального народного добра лихою господаркою; звиває ся повітові організації втягати до народної роботи і жіноцтво і т. п.

Страйкова дебата в державній радї.

Відповідь пос. Ник. Василька.

Висока палато! Єго ексцеленція міністер-президент, обговорюючи начерк язикового проекту для чеського королівства, дня 16. с. м. ужив між иншим слїдуючих слів: «Розпоряджене се лист з паперу, а закон се крицева таблиця! Кілька днів потім, 24-го с. м. зачала ся дебата над наглим внесенем в справі галицьких страйків, котре предложив голова нашого клубу. Коли потреба ще якого доказу, що в Австрії наведений в горі висказ цілком не має загального значіння і що в сій державі існують цілі краї, в котрих дірвлене сеї крицевої таблиці і нарушуване закона перемінило ся в правило, то сего доказу достарчає нам дебата, котру доси переведено над згаданим наглим внесенем п. Романчука. (Притакуваня). Ся дебата однак, що дає нам образ відносин того краю, котрий є в Австрії ельдорадом автономістів, не лише достарчує доказу на се, що в Галичині закон не є жадною крицевою таблицею, і що сеї закон усіма тими чинниками, що покликані як-раз до збереженя австрійських законів, на кождім кроці і з кожного огляду та з повною наругою топче ся ногами (Потакуваня), — але й сьвідчить також про се, що просте розпоряджене видане урядом, а не закон ухвалений палатою, стало ся в Галичині крицевою таблицею, що тамки розпоряджене має далеко більше значінє, ніж закон починаючи від основних державних законів. (Оплески).

Більше ніж перед 30 роками віддано галицьких Русинів дорогою розпорядженя в руки Полякам. Однак не польський люд обняв панованє над Русинами; коли би я мав таке говорити, то мусїв бим вступити в слїди пана професора університету д-ра Гломбінського — котрим я впрочім ниньки довше ще займу ся — і за провини одиниць робити одвічальним увесь народ та в безстидний спосіб денунціювати, як се вчєра робив той пан професор університету, демократ д-р Гломбінський. (Оплески). Я не піду однак сею дорогою, тільки буду держати ся правди, що в тім випадку звучить: Галичину віддано не в руки Поляків, але Галичину видано при помочи виборчої ординації на исталу польській шляхті, одній класї польського населеня. (Так є!) Гіркі жалоби руского народу звертають ся тільки против сеї класи. Розпорядженем dokonано сего, що Галичина становить ниньки державу в державі, розпоряджене довело до сего, що ниньки для прочої Австрії, а навіть для покликаних до правління державою чинників річ прямо неможлива, вглянути в галицькі відносини, і що майже стало неможливим без хопленя за справу зелїзною рукою привернути тамки лад. (Славно!)

Як я вже згадав на початку, всі закони, починаючи від основних законів державних, сеї «крицевої таблиці», що повинна присьвічувати кождому австрійському урядникови, в Галичині не існують, а наслідок того такий, що Русини нарід так смирний наче ягнята, малим довільний, побожний і много заслужений для престола сеї держави — а сего всего не затруть ніякі клевети д-ра Гломбінського (дуже добре!) — що, кажу, сеї нарід, бодай у Галичині, ниньки по части йде до того, щоби стати ворогом сеї держави. Коли зважите, панове, що в Австро-Угорщині живе около 4 міліони Русинів, з котрих 3½ міліона припадає на австрійську часть держави, коли зважите дальше, що найбільша часть сего народу, в числі 25 міліонів голов замешкує сусідні землі Росії, і коли пригадаєте собі, як австрійська держава цілком не виповнила своїх зобовязань супротив сего народу, то мусите прийти до думки, що керманічі Австрії, в супереч всякому державному інтересови, замість, щоби сотворити в Галичині осередок для культурного розвитку руского народу, замість, щоби тутки витворити культурний центр сего народу, зане дбали Русинів на культурнім поли, починаючи від народної школи аж до самого університету. Ми, Русини, маємо замало народних шкіл, цілком зникаюче число гімназій і не маємо жадного університету.

Однак з переведеної дебати показує ся також, що руский нарід в Австрії, а з окрема в Галичині, знаходить ся в найнужденнішій господарскім положеню і що він виказує стілько рільного пролетарияту, що такого числа не найде у жадного другого народу сеї держави. З одного й другого боку чули ми ріжні статистичні дані. Однак одного статистичного числа не знав навести навіть учений професор університету, д-р Гломбінський — єго научні дослїди сумнівої вартости не були в силі дошукати ся єго — а іменно, щоби процент хлопского безземельного або малоземельного пролетарияту у якого небудь народу Австрії був подібний до проценту, який є у руского народу. За далеко завело би мене, коли би в сій дебаті — на доказ того, що австрійська держава в поступаню з Русинами занедбує з кожного огляду свій власний інтерес і нічого взагалі не учиняла, щоби запевнити собі симпатію сего великого, в переважній часті поза межами Австрії мешкаючого народу — скотів ще представити панам, як нужденні є відносини Русинів і в другій половині монархії. Однак яко буковинський посол мушу ще додати, що також і на Буковині, де правительство не має чейже викруту, що воно боїть ся польскої партії, можливої своїм шляхоцтвом, маєтвом і інтелігенцією, справедливість виконує ся Русинам тільки після кождоразового уподобаня і гумору занесеного тамки урядника, що зове ся там краєвим президентом. Коли такий урядник прийде до Буковини і посварить ся з Румунами, то Русинам через рік або півтора року веде ся несоріше. Однак як тільки він знов помириць ся з Румунами, то вистарчає лише, щоби він післав до гори одно справозданє, а всі запевненя, пороблені Русинами на культурнім, церковнім чи на господарскім поли — на основі справозданя чоловіка, котрий аві не знає краєвих відносин, аві не розуміє ся ні в зуб на австрійській політиці, кидає ся в кут. (Оплески).

Вертаючи до краю, що передовсім займає нас в сій дебаті, то є до Галичини, і вертаючи до слів, котрих я ужив з початку мовї промови, а іменно: що на Галичину треба глядїти як на ельдорадо автономістів, — наведу на доказ сего хоч би той факт, що всі наші, найбільш оправдані внесєня, чи то змїряючі до сего, аби рішаючим чинникам дати можливість вглянути в скандальні виборчі події, чи то, коли ми хочемо яким небудь диким насильством, — котрих я чейже не потребує тут докладїше наводити, бо они кожного року досить дають до роботи сій палаті — зарадити через внесєня, аби центральне правительство сі справи розслїдило; всі такі наші внесєня по правилу падають відкинені голосами сих автономістів. Рівнож і при сій нагоді, іменно вчєра, іменем поважних чеських товаришів посол д-р Фідлер предложив тут викрут, котрим панове Чехи бажають по части заспокоїти своз вольнодумчє і правне сумлїне, а з другого боку не хотять впречи ся старої при-

язни до польского Кола, а особливо фантому свого автономістичного принципу.

Вкінці, мої панове, може бути, що коли би ниньки Чехія мала таку саму автономію, як Галичина, тоді супротив сего, що з обох боків були би тамки покликані до управильненя відносин — сказати-б так — люди висшої культури, Чехія перемінла би ся у справдішне ельдорадо (Оклик). Однак для Галичини, для краю, що з одного боку Русини розпоряджають тільки великою масою хлопів і пропорціонально незначним числом інтелігенції, а з другого боку Поляки дають виринути своїм демократичним елементам лише тоді, коли се є такі панове як пан Гломбінський, — для краю отже, де автономія не означає нічо иншого, як тільки панованє могутчої і лише своїх станових інтересів пильнуючої класи, там сі відносини мусїли довести до таких результатів, які розкривають ся перед нами в часі сеї дебати. (Дуже добре!). Отже іменем мого клубу — а рівночасно знаю цілком певно, що говорю се й іменем всіх руских партій — мушу зложити наскрізь рішучу заяву, що ми є найзавзятїшими ворогами такої самоуправи, яка тепер існує в Галичині, і що ми усіма силами і способами та повзакчас будемо змагати до сего, щоби центральному правительству дати можливість вглянути і вилупити на галицькі відносини, та вкінці, що ми станемо автономістами лише тоді, коли в Австрії стане рішаючим принцип національної автономії. (Славно! Дуже добре! Так є!).

А тепер в виду того, що вже два бесїдники з мого клубу представили вичерпуючим способом правдивий стан річи в справі галицького страйку, і що з других ще сторін сеї палати з того стану річий, як консеквенцію витягнуто тяжке обжалованє докладно означених чинників в Галичині, а се обжалованє пробували повалити найперше Єго ексцеленція міністер-президент, а далі цілий ряд бесїдників з польского Кола — позволите, мої панове, що я найперше зверну ся до відповіді пана міністра-президента. Ся відповідь викликала велике вдоволєнє у Єго ексцеленції пана Давида Абрагамовича; виводи міністра-президента поватав він приязно, пробував витягнути з них таке заключєнє, що міністер-президент збив усі виведені тут жалоби і представлені Русинами причини страйку по мисли і на спосіб сплетень розповсюджуваних в тій справі польским Колом. (Дальше буде).

НОВИНИ.

— **Календар.** Ві вторник: руско-кат. Даниїлапр.; рим.-кат. Давида. — В середу: руско-кат. Севастьяна; рим. кат. Сильвестра.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні місяця просямо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, згядно о вирівнанє задегостий, бо на кредит не будемо вислати часописи.

— **Із Щирця.** Загальні збори філії Руского Товариства педагогічного в Щирці відбудуть ся в четвер дня 1. сїчня 1903. о 2. год. пополудни в будинку побіч лат. костела з отрим порядком нарад: 1) Отворене зборів, 2) звіт уступаючого виділу, 3) звіт касовий, 4) вибір нового виділу, 5) внесєня і інтерпелляції членів, 6) з господарство (відчит).

— **Неімовірна чутка.** З дзєвникарского обвязку нотуємо чутку про намір виспих духовних властей усунути з парохії о. Петра Петрицького, пароха в Колоколинї за те, що... не хотїв приймати від властей польських писем або на них не відповідав. Не хочемо вірити, аби ся чутка була правдива, бо коли о. Петрицький не приймав польських писем, то се єго поведєнє радше є гідне похвали, що строго придержує ся розпоряджею виданого в сій справі. Знаємо, що старанєм пок. Кардинала Сильвестра Сембратовича намісник ки. Сангушко видав підчиненим собі властям обїжник, в яким приказав їм з руским духовенством, рускими урядами громадскими і з рускими сторонами и рєшєувати ся виключно в рускій мові. Сї обїжник був напечатаний в своїм часі в «Архиепархїяльных Відомостях» і доси єго не відкликано. О. Петрицький придержував ся лише приписів і за се не може єго стрїтити ніяка кара.

— **Сніжні завї в Галичині.** Від п'ятниці минулого тижня завіяло снігом майже всі шляхи східної Галичини. На короткий час перервано рух поїздів навіть на шляхах Львів-Чернівці і Львів-Тернопіль, а на інших шляхах ще й доси триває перерва руху. В суботу рано черновецький

поїзд застряг в снігу під Сиховом та аж з тяжкою бідою відкопали його робітники і вирядили в дальшу дорогу. Дальші поїзди переходять сюди без перерви. Подорожні, що в п'ятницю ввечером їхали з Тернополя до Ходорова, не забудуть цієї хвили до самої смерті. Поїзд, яким їхало кілька сот людей, застряг серед ночі в частім полі в снігових заспах і так перестояв всю нічку. Подорожні мусіли мерзнути в вагонах, бо їх не ogrівачо паром, задля недостатку дерева і води. Раюо прибув банмайстер з підводами і перевіз всіх подорожних до найближшої стації Криве. І ся подорож не відбула ся без пригод, бо сани западали ся по дорозі в снігових заспах, а подорожні як галушки розсипали ся по снігу. З трудом доїхали подорожні до Кривого, а звідтам деякі санками почвчали дальше до Підвисокого а навіть до Рогатина, надіючися, що з Ходорова вийде проти них поїзд. Дійсно, в суботу коло полудня пушено з Ходорова дві льокомотиви з плугами. Они дійшли аж до Кривого і промостили дорогу поїздови з Тернополя. Таким чином «завіяні» могли вибрати ся в дальшу дорогу. На сїм шляху ще до нині триває перерва в руху, але ім'євно в сих днях повинен рух почати ся, бо снїжна заверуха притихла і небо випогодило ся.

— **Вісти з Буковина.** Дня 23. с. м. відбули ся в «Нар. Домі» в Чернівцях збори жертводавцв, які складали ся на фонд т. зв. сецесийний. Зібрані гроші в квтлі 1.000 К задержав комітет у себе, коли показало ся, що квота зібрана в Галичині вистарчає на удержанє сецесіоністів на чужих університетах. На збори, прибули заступники тих товариств, що жертвували на сей фонд, дальше поодинокі жертводавці і голова тов. «Січ» акад. Сімович. По довшій дискусії забрав слово проф. Стоцький і сказав менше більше так: «Ми передовсім мусимо дбати про нинішній час, мусимо постарати ся о те, щоби зібраний фонд став запомоговим фондом таки зараз, а не по якімсь часі, а то тим більше, що черновецькі студенти відчувають пекучу потребу запомогового фонду. У нас дбають ся про молодих людей тільки в середних школах і ложить ся на них дуже багато, а як молодий чоловік здасть матуру і піде на університет, тоді не дбає ся про него і не раз той, на якого ложило ся в гімназії багато гроша, сходить марне і передчасно зі сьвіта задля сего, що забуло ся про него на університеті. Так дальше не повинно бути. Як призначимо зібрані гроші на запомоговий фонд тов. «Січ», то они чейже не проваши. Тов. «Січ» доложить всіх старань, щоби фонд доповняти і збільшати. Гроші визичувано би за реверсами і при добрій організації і езекутиві можна сподівати ся не тільки звороту позичок, але і збільшення фонду. При тм добре було би позиставити одну частину фонду ненарушимою». При голосованю ухвалено внесенє, що гроші зібрані на академиків, передає ся на запомоговий фонд акад. тов. «Січ», з тим, що фондом заведе окремый комітет зложений з 3 членів виділу «Народного Дому» і 2 членів виділу «Січи».

Загальні збори становецької філії тов. «Руска Школа» відбудуть ся дня 4. сїчня в школі в Глинцях.

— **Рух поїздів** здержано в наслідок снїжних заметіль на отсих шляхах: Підвисока-Острів, Чортків-Гусятин, Біла чортківська-Заліщики, Вишняк-Скала, Тересін-Іване пустє, Неполоківці-Вижниця і на коломийских залізницях льокальних.

— **Дефравдація.** З Радовець на Буковині утік тамошний адвокат др. Берман Файнгольд, промарнувавши 30.000 К депозитів. Окружний суд в Сучаві вислав за ним стежні листи.

— **Золотий скарб.** Перемиске староство оголошує, що в липни 1899. р. найдено в Сняї золоті гроші, і визнає їх властителя, аби зголосив ся до кінця 1903. р. в повітовім суді в Перемишлях.

— **Кожий Русин-патріот** повинен належати до Руского Товариства педагогічного. Хто є вже его членом, не повинен залягати з вкладками, а хто залягає, повинен їх вирівнати як найкраще. Гроші треба вислати на адресу касиєра тов. «Січ», Львів, ул. Кльоновича ч. 7.

— **Бациль сну.** Дивна і страшна недуга ширить ся тепер в Африці. Недужі засипляють і не будять ся більше, а що живуть, то не можна їх хоронити. Пошесте вибухнула в Уганді, де припала 20.000 осіб. З Уганди перенесла ся в околиці над озером Вікторія, а звідтам ширить ся в напрямі Індійського океана. На місце страшної пошести вибрало ся кілька лікарских вправ, але доси не вдало ся найти лік, аби ним пробудити спячих. В деяких муриньских місцевостях, в околицях навічених сею недугою всі жителі заснули, так що ні одної живої душі не видно. Недуга лютує головно межі муринами, в Европейців мало хто занедужав на сю пошесть.

— **Де кінчить ся власть Росії?** З Царгороду доносять, що начальник міста Баязид (в азиятській Туреччині) не виставив на громадскім уряді хоругви в день імяння царя Миколи. Російський амбасадор Зіновєв в Царгороді на вість про сей нечуваний злочин, постарав ся, що на-

чалчика Баязид асунено з посади, а в додатку ще турецький міністер заграничних справ мусів личи перепросити російського амбасадора за таку обиду царя!

— **Залізнична катастрофа.** Коло стації Торонто в горішній Канаді ввав поспішний поїзд на тгаровий, що їхав в противну сторону. З обох поїздів не остав цілий ні один вагон. Двадцять п'ять осіб згинуло на місці а понад 30 осіб є тяжко ранених.

— **Інфлюенца.** З Штудтгарту доносять, що там, мабуть в наслідок великих змін воздуха, прокинула ся інфлюенца в такий спосіб, як ще доси не бувало. На ту хворобу занедужало в місті звиш 20.000 людей. Натура сеї хвороби є в многих случаях дуже небезпечна, бо наслідками єи бувають запаленє легких, рожа на лиці, ревматизм сугастів. В наслідок сеї недуги смертельність межі людьми слабого устрою або старими є велика. В Монахові проявила ся інфлюенца також. Та й у Львові прокидають ся поодинокі случаи інфлюенци, котра проявляє ся найчастійше тим, що недужі дістають ревматизму сугастів.

Краєвий Соїм.

Нинішнє засіданє соїму отворив краєвий маршалок гр. Потоцький о 10½ год. перед полуднем окликом в честь монарха, повтореним трикратно зібраними послами, почім приступлено до дневного порядку. Пос. Романович відчитав справозданє краєвого виділу про замкненє краєвих фондів за 1901. рік. Відчитанє справозданє і прелімінар краєвого бюджету на 1903. рік, як також справозданє в справі підвищеної консумційної оплати від пива переказано бюджетовій комісії з порученєм, аби на найближшій засіданю, с. є нині вечером предложила реферат о бюджетовій провізорії.

Опісля уділено дозволу побирати мито і громадскі оплати від спиритуаліїв громадам: Радомисль, Переворск, двірскому обшарови в Рудках і нов. раді в Ярославі.

Вкінци член краєв. виділу пос. Верещинський відповідав на інтерпеляції внесені на попередній сесії, а між иншими на інтерпеляцію пос. Богачевского в справі платні лісових дозорців в скарбківській фундації.

На сїм вичерпано дневний порядок о 12. год. в полудне. Слїдуюче засіданє відбуде ся нині о 7. год. вечером, на яким буде генеральна дискусія над бюджетовою провізорією і перше читанє правительственного предложєня про увільненє робітничих домів від додатків до податків.

Посмертні оповістки.

— **Йосифа** з Багницьких Лисак, вдова по бл. пароху в Довжневі, упокоїла ся в 77. році життя в домі свого зятя о. Мазикевича, пароха в Диньсках. В. І. п.!

Наука, штука, література.

— **Із нашого театру.** (Допись з Коломиї). *Жидівка вихрестка*, п'ять-актова драма Т. Гогобчного займаєть ся справою міжконфесийних відносин. Задачею ось такої драми у наших часах повинно би бути ширити думку поступову, щоби люди із за віри не мяли собі чубів, щоби заглядати той бездонний провал, який ділить розфанатизованих жидів і християн. Та д. Тогобочний не осягнув сеї гуманної цілі тільки зовсім щось противного. Зідеалізовани, додатні жидівські а умні, невизнані християнські — місто лагодити, ще більше розмежують отсі два табори. Найслабше змальований тип Семена; прямо комічним виходить, коли він нагадує собі любити Марию аж тоді, коли вона — вже померла. А й Приська тоді, коли на вид смерті Марії заливаєть ся сьміхом — виходить вже надто за «чорна», бож перед маєстатом смерті всякий корить ся. Та про сю драму годі більше, бо се свого часу «Руслан» оцінив єї основно в своїй рецензії.

Наші артисти виязали ся із своїх роль хорошо. Величезне вражєнє викликував своєю грою д. Гембіцкий (Лейба). Зовсім увійшла у свою роль та прехорошо єї відіграла о. Рубчакова (Сурка). В III-ім актї відсьпівала она ще гарно пієню при колісці; тільки пієня та, що є частію Шевченкової «Тополю» — в устах сільської вихрестки — причіплена тут д. Тогобочним зовсім ні при чім. Ані нема такої евентуальности, щоби українське мужицтво приняло «Тополю» між свої престоноардні твори — ані

не мож припустити, щоби Сурка — Марія вивчила ся над своєю дитиною співати Шевченка! Приська в інтерпеляції п. Стефановичевої вийшла оригіально понята, як людина, що пішовши на міські розпусти теряє всю свою душевну ніжність. Та в сценах із Стефаном було б пожадано більше кокетливости, більше удаваних любощів; п. Осиповичева як Кулина була, як то кажуть, «в своїм сосі» Д. Підвисоцький (Панас) — був зовсім коректний. П. Левинець (Оришка) повинна в типи відтворюваних собою служниць уводити деяку ріжнородність, що при вроженім талані буде єї не важко. П. Стадник (Семен) був у тім прикрім положєню, що мусів латати всі хибі свого героя, якими прогрішив Тогобочний. Прочі ролі вийшли добре. Каса була вдоволяюча...

Під касовим зглядом випав добре також і *Запорожець за Дунаєм* (21. грудня), та під зглядом артистичного виведєня була се одна із слабших вистав. Такі пєси як отся, коли їх виставляють ся в неділі, повинні виходити бездоганно, бож з одної сторони до так знаних річій мусить ся ставити ті вимоги, а з другої сторони роблять вони відповідну славу театрови... Правда, Іван і Одарка (п. Рубчак і Стефановичева) були знамениті, бож і гра Карася була повна широкого розмаху. Добре відсьпівано і відограно також поменші ролі як: Султан (п. Захарчук), Селім (п. Леотович), Ассан (п. Шеремета) та Прокіп (п. Дяків). Та п. Кравчуківна (Оксана) очевидячки недиспозована не могла відповісти вимогам трудної партії, а до того в I-ім актї прозові квестії надто перемелювала. І виступ п. Андрієнка в ролі Андрія — до вдатних не мож ніяк зачислити. Його голос на велику і глуху сальо, як в Коломиї — вже надто слабкий, хоч дуже милий; а до того не опанував своєї сьпівної партії і надто був ще за молодо схарактеризований. За те дуже гарно, з вервою і житєм відсьпівано Ніщинського «Вечерній»...

Мені дуже прикро, що мусів кинути отсих кілька умних заміток, та щож діяти? Обовязком рецентента не писати пєанів безосновних суперлативних похвал, бо у них не повірять ні публіка ні самі артисти — треба за те писати лиш правду і тільки правду... *Олег Сариш.*

— На концертї «**Льв. Фільгармонії**» з 27. грудня повторено симфонічну поєму Сметани «Велтаву» і в рапсодію Ліста. Надто мали ми нагоду почути кілька удатних декламацій артистки театру краківського, п. Стан. Висоцької. До одної з сих, іменно до «Дзвонів» англійського поета По (Рое) доробив п. Челяньський ніжну музику. Товариство «Лютня» виковало крім того під управою п. Цетвіньского симфонічну оду Давіда «Пустиню», в котрій — на нещастє — сольовий парт Муєзіна обняв п. Оскар Сак і тим поїснював цілість продукції. Хори держали ся добре, сольовий сьпів п. Черніого (окрім невдатного solo voce) подобав ся, хоч орхєстра не уміла модерувати ся так, як під управою п. Челяньского. — В концертї з 28. грудня повторив п. Челяньський увертуру до «Майстерсінгерів», в котрій музичну красу затер Вагнер надміром мітематичної спекуляції і динаміки. Масенета Scenes pittoresque, Чайківського «пієня без слів», Гріга норвейскі танці, Двожака славянські танці і уступи з «Травіати» з сольовою продукцією п. Гумля вийшли знаменито. Панна Ролінна не могла і сям разом позбутися надмірної трєми, що вплинула дуже некорисно на єї голос, а місцями нарушила навіть чисту інтонацію. *Н. В.*

— **Репертуар Львівської Фільгармонії.** Ві вторник 30. грудня «великий концерт фільгармонійний» при сьпівучасті Вілле Бурместра, скрипкаря.

В середу, 31. грудня «концерт популярний» при сьпівучасті Тов. «Хору академічного».

В четвер, 1. сїчня «популярний концерт». В суботу 3. сїчня «великий концерт фільгармонійний» при сьпівучасті Леопольда Годовского, п'яніста.

В неділю 4. сїчня «популярний концерт». В понеділок 5. сїчня «великий концерт симфонічний, під диригентурою Ришарда Штрауса.

Репертуар сего тяжня заповідає ряд незвичайно займаючих концертів. Ві вторник виступить Вілле Бурместер, один з найвизначніших сучасних скрипкаряв, а в суботу Леопольд Годовский, знаменитий п'яніст, знаний у нас лише з незвичайно прихильних критик в заграничних часописях.

Ришард Штраус, буде диригувати лише одним концертном дня 5. сїчня, а дня 3. сїчня виступить в варшавській Фільгармонії.

Телеграми.

Відень. 29. грудня. Wiener Ztg. оголосить завтра цісарське розпорядженє, виданє на основі

§. 14., в справі занедження піврічної бюджетової провізії.

Відень, 29. грудня. N. fr. Presse доносить, що президент міністрів др. Кербер попросить письменно в сях днях провідників клубів, аби назначили делегатів на угодову конференцію.

Відень, 29. грудня. Новий амбасадор німецький гр. Ведельг прибув ту вчера.

Будапешт, 29. грудня. В суботу відбула ся ту рада міністрів. на котрій заявлено, що ситуація є критична.

Відень, 29. грудня. Нині отворено також сойми: чеський, шлеский, сольногородский і стирійский.

Лондон, 29. грудня. Бюро Райтера доносить з Каракас, що там кружить чутка про намірений заступником президента Венецуелі замах стану проти президента Кастра.

Вашингтон, 29. грудня. Межи Німеччиною, Англією і Італією а Венецуелою і Сполученими Державами ведуть ся переговори в справі розв'язного суду та питань, які сей суд мав би порішити. Спол. Держави ограничують свою роллю до доведення обох сторін до передання справи

мировому суду. Говорять, що інтересов на держави пристануть на знесенє бльокади.

Петербург, 29. грудня. «Новое Время» пишучи про подорож міністра заграничних справ гр. Лямбдорфа до Софії, зазначає, що метою его подорожи є остережи впливові круги в Болгарії перед спомаганєм македонського руху.

Мадрид, 29. грудня. Родину Гумбертів перевезено до Парижа.

НАКЛАДОМ ХОЙНАЦКОГО.

Лев Лопатинський.

=== ЖМари-чари ===

◆ ◆ ◆ ЖАРТИ й НЕЖАРТИ ◆ ◆ ◆

ЗЛОЖЕНІ і ПЕРЕЛОЖЕНІ АВТОРОМ

для розривки і розваги читачів. Ся збірка становить другий том поезій і шукток, про які можна те саме сказати, що про „Перли“.

Набути можна в Ставропільській книгарни.

COLOSSEUM Ernesta Thorna

у Львові, в пасажи „ГЕРМАНА“ ул. Сснїшна
Найславнїйша програма!
від 1. до 16. грудня 1902.

При співучасті військової музики 30. н. н.

1) Увертура Реклямограф. 2) Gizela Konrady, тирольська співачка. 3) Ernesto Felden, блискучий трансформатор. 4) Hohenfels, польська співачка. 5) George Jackson, мури-ек-центрик. 6) Дружина Александров, українські співачки і танцюристи. 7) Орхестра. 8) Арабська дружина Hadji Mohamed. 9. La belle et Celebre Heliosa Titcomb, зі своїм тансером Стефаном Moscagno, полуднево-американська співачка і тансерка. 10) Григорий Hartman, ілюзіонїст. 11) Американський біоскоп, Алї Баба і 40 опришків. 12) Марш.

Що дня о 8. год. вечером велике представле. В неділю і свята два представлення. Що п'ятниці High Life представленє. Білети вчаснїйше можна замовляти і набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. у Львові.

НА КОЛЯДУ!

надають ся найліпше

ВИДАНЯ РУСКОГО ТОВА ПЕДАГОГІЧНОГО.

Образкові виданя.

* 8 Звїринець	20	сот.
* 9 Гостинець	20	"
*10 Забавки	20	"
*11 Менажерия	20	"
*24 Дїточї вигадки ч. I.	60	"
*25 " " ч. II.	60	"
*26 Наші звїрята	80	"
*58, 68 Казки народні ч. 1 і 2 по 50 сот. разом опр.	1 K 30	"
*60, 62, 69, 75, 76 Казки Андерсена ч. 1, 2, 3, 4, 5 по 50 сот. разом опр.	2 K 90	"
*63 Байки Бряччавїнова	30	"
*64 Робїнзон Чайченка опр.	1 K 10	"
*65 Міров: Пригоди Дон Кїхота (друге вид.) опр.	1 K 10	"
*66 Байки братів Грімів	50	"
96 Дїтвора	1 K	"
97 Звїрята домашні	80	"
98 Приятелї дїтїй	1 K 20	"
99 Ах яке хорше	2 K	"
100 Для розривки	1 K 20	"
*101 Гете-Франко: Лис Микита (третє цілком змінєне виданє) опр.	1 K —	"
	1 K 30	"

Виданя без образків.

* 1 Молитвенник народний, 30 сот., в полотно оправлений по	40	сот.
2 Др. Л. Кельнер: Коротка істория педагогїї	60	"
* 3 Китиця желань 2. розширене виданє	40	"
* 4, 5, 6 Читанка ч. I, III, IV. опр. по 40 сот., без оправы по	20	"
* 7 Ів. Левицкий: Попались. Рїздвяні сцени	20	"
*12 Вол. Шухевич: Записки школяря	40	"
*13 Тарас Шевченко: Кобзар для дїтїй	30	"
14 Гордїенко: Картагїнцї і Римляни	20	"
*15 Юлій Верне: Подорож довкола землі I K 20 сот., опр.	1 K 50	"
16 Др. Мих. Пачовский. Замїтки до науки рускої мови	60	"
19 Др. Мих. Пачовский: Билини і думи	20	"
20 Дзвінок з 1894. р.	4 K —	"
26 Др. Мандибур: Олімпїя	40	"
27 Віра Лебедова: Гостинець дїтям	50	"
*28 Василь В-р. Джонатан Свїфт. Подорож Гулївера до великанів	50	"
*29 Мальота: Без родини 80 сот., опр.	1 K 10	"
*30 А. Глодзїнський: Огород шкільний	1 K 20	"
31 Сальо: Непос, учебник для III кл. гїмн.	1 K 30	"
32 Kokurewicz Józef: Podręcznik dla kancelaryi szkolnej	60	"
*33 Л. К.: Робїнзон неїлюстрований	20	"
37 О. Ніжанковский: Батько і мати, двоспів в фортепяном	20	"
38 Дїпирової Чайки: Коза дерева	50	"
39 Мана етнографїчна Русь-України	40	"
40 Марановский: Приписи до іспитів	40	"
41, 42, 43, 44, 45 Дзвінок з р. 1895, 1897, 1898, 1899, 1900 по	4 K —	"

46 Вол. Шухевич: Від Бєскида до Андів	20	"
*47 Ів. Франко: Абу Каземовї Капцї	40	"
49 Дзвінок з 1901. р.	6 K —	"
50 Остап Макарушка: Короткий огляд руско-укр. писем.	30	"
*54 Тарас Шевченко: Кобзар 2 K, опр. 2 K 40 сот., в полотно	2 K 70	"
59 Ів. Франко: Коли ще звїрї говорили, казки для дїтїй	80	"
оправлений	1 K 10	"
61 Віра Лебедова. Малї герої 50 сот., опр.	70	"
*67 Ів. Свїлка: На чужинї 40 сот., опр.	54	"
70 Стефан Пятка: Дарунок для дїтїй 40 сот. опр.	60	"
*71 Оповіданя для дїтїй 40 сот., опр.	54	"
*72 Мих. Коцюбинський: Оповіданя 40 сот., опр.	54	"
*73 Олекса Катренко: Оповіданя 40 с., опр.	54	"
*74 Василь В-р.: Подорож до краю Жлїпутьів 50 сот., опр.	64	"
*77 А. Крымский: Пе, еклады 40 сот., опр.	54	"
78 Картки з історїї України-Руси	40	"
*79 Д. Н. Мамина Сибїряка: Дїтячі оповіданя 30 сот., опр.	44	"
*80 А. Пушкін: Байки	30	"
*81 Марко Вовчок: Оповіданя I часть 30 с., опр.	44	"
*82 Марта Борецка: Істор. опов. 40 сот., опр.	60	"
*83 Ковалів Стефан: На прїчках, опов. 30 сот., опр.	44	"
*84 Др. Мих. Пачовский: Народні Думи з поясненями, I ч. 40 сот., опр.	60	"
*86 Гр. Л. Толстой: Казки 40 сот., опр.	54	"
*87 Поеми О. Кониського 30 сот., опр.	44	"
*88 Покарана лож. Комедийка Кучальської 20 сот., опр.	34	"
89 Оповіданя М. Вовчка: II ч. Інститутка 40 сот., опр.	60	"
*90 Дивні пригоди Комаха Сангвіна, I частина 40 сот., опр.	70	"
*91 Перша Китичка для малих дївчат. Е. Ярошинської	20	"
*92 Малий співаник	20	"
*93 Клявдия Лукашевич: Серед цвїтів, комедия в 2 дїях 16 сот., опр.	30	"
*94 Друга китичка для малих дївчат. Е. Ярошинської 20 сот., обї опр.	54	"
95 Шекспїр в повістках 30 сот., опр.	60	"
102 Дві могилї Королевского 18 сот., опр.	32	"
103 Англїйскї казки 24 сот., опр.	38	"
*I. Леонїла Глїсова: Байки	10	"
*II, III, IV. В. Чайченко: Олєся; Комар; 2 опов. по	10	"
*VI. " " Дума про княгиню Кобзаря	10	"
*VI. V. Дїпирової Чайки: Казка про сонце та его сина; Писанка по	10	"
Учитель на р. 1890—1900 по 2 K, з р. 1901	4 K	"

Книжки, назначенї звїздкою, апробованї Радою Шкільною на нагороди пильности до шкїл народних, Інститутка і Шекспїр в повістках до шкїл видїлових, а «Огород шкільний» поручений до бібліотек шкільних.